

Delrapportering av PTS uppdrag att kartlägga hinder för utbyggnad av fast och mobilt bredband och identifiera hur processer kan effektiviseras

1 Tillstånd enligt väglagen

Väginfrastrukturen är en viktig förutsättning för den bredbandsinfrastruktur som har byggts, och som återstår att bygga i Sverige idag. I dagsläget råder det brist på fiber och kanalisation till så kallade mellanortsnät som binder samman accessnäten med regionala noder. Det finns således ett behov av att bygga ut sådana nät, särskilt för att nå ut med fiber till hushåll och arbetsställen i glest befolkade områden. Anläggning av fiber längs med länsvägarna kan vara det enda alternativ som finns för att inom rimlig tid och kostnad nå fram till sådana hushåll och företag.

1.1 Att inte tillåta anläggning av fiber på fler ställen i vägområdet eller med olika anläggningstekniker är ett övergripande hinder för bredbandsutbyggnaden i Sverige

Anläggning av ledningar, eller arbeten på redan dragna ledningar, inom ett vägområde¹ kräver enligt 44 § väglagen (1971:948) väghållningsmyndighetens² tillstånd. Enligt de principer som Trafikverket tillämpar vid handläggning av sådana tillståndsärenden blir endast grävning i ytterstlångt tillämpligt för anläggning av fiber längs länsvägarna. Endast en del av de många vägar som Trafikverket förvaltar är föremål för underhåll varje år, vilket medfört att ett stort antal länsvägar är av sådan beskaffenhet att det inte är möjligt att anlägga fiber längs med dem enligt dessa principer. Vidare är det i vissa fall komplicerat

¹ Se 3 § väglagen.

² Trafikverket och kommuner kan vara väghållningsmyndighet, se 6 § väglagen.

eller omöjligt av till exempel geografiska skäl att anlägga fiber i länsvägarnas ytterslänter. Det kan exempelvis finnas berg, träd eller byggnader i vägarnas yttersläntområden.

Enligt ”Robust fiber” finns flera sätt att anlägga fiber på i och längs vägar och gator - exempelvis genom grävning på olika ställen i väg- och gatuområdet, genom sågning eller genom fräsning av spår.³ PTS anser att möjligheterna att dels anlägga fiber i olika delar av vägområdet, dels använda olika anläggningstekniker, i Trafikverkets länsvägar, snarast bör utredas.

Att Trafikverket endast tillåter anläggning av fiber i ytterslänt, längs med länsvägarna skapar, mot bakgrund av ovan beskrivna hinder, stor osäkerhet kring kostnadsbilden för att bygga ut fiber i glest befolkade områden. Trafikverket kan heller inte på förhand redogöra för vilka länsvägar som är lämpliga för fiberutrullning i ytterslänt. Bredbandsaktören som ansöker om tillstånd att anlägga fiber har, enligt Trafikverket, ansvar för bedömningen av om det är fysiskt rimligt att anlägga i ytterslänt eller inte.⁴ Fram till slutet av 2017 har dock tillstånd enligt väglagen sällan nekats, enligt myndigheten, även om det i vissa fall har varit svårt att hitta lämpliga platser för nedgrävning av fiber.⁵ Nu finns flera indikationer på att vissa tillståndsansökningar kan komma att nekas, antingen direkt vid ansökan eller senare i samband med detaljplaneringen inför anläggningen som sker i dialog med Trafikverkets driftsansvariga.⁶

Om Trafikverket inte tillåter att fibern anläggs i anslutning till vägen måste grävningen ske utanför vägområdet. Bredbandsaktörer som har utgått från att anläggning kommer att kunna göras i Trafikverkets vägområde behöver då göra om planeringen och teckna avtal med den eller de som äger marken vid sidan av vägen, i vissa fall många olika markägare. Detta försenar och fördyrar bredbandsprojektet.⁷

Osäkerheten kring om Trafikverkets vägområde kan användas innebär att det blir svårt att bedöma kostnaderna för ett stort antal investeringsprojekt i glest befolkade områden. Denna osäkerhet adderas till den affärsrisk som normalt är förknippad med bredbandsprojekt på landsbygden. Det finns stor risk att bredbandsaktörerna inte genomför utbyggnadsprojekt som är beroende av fiberdragning längs med länsvägar eftersom dessa investeringar inte längre framstår som lönsamma.

³ Se www.robustfiber.se.

⁴ Mailväxling mellan PTS och TRV den 14 december 2017.

⁵ Se tjänsteanteckning från möte med Trafikverket 9 november, aktbilaga 76.

⁶ Se bl.a. tjänsteanteckning från möte med Trafikverket 9 november, aktbilaga 76 och anteckningar från möten i Kvalitetsrådet, dnr 18-864.

⁷ Se bl.a. IP-Only:s svar på ”Samråd avseende kalkylmodell för det fasta nätet”, dnr 14-6236.

För att effektivisera bredbandsutbyggnaden behöver Trafikverket utreda hur nuvarande principer för anläggning kan förändras för att tillåta anläggning på fler ställen i vägområdet respektive genom olika tekniker.

1.2 Beskrivning av tillståndsprocessen

När tillstånd enligt väglagen söks för att anlägga bredband i ett vägområde där Trafikverket är huvudman⁸ ska aktören som ansöker först ha ingått ett civilrättsligt avtal med myndigheten.⁹ Avtalet reglerar ledningsägarens och Trafikverkets åtaganden, bland annat gällande markundersökning, återställning, flytt av ledningar, överlåtelse och tvist. Ledningsägaren ska enligt avtalet följa Trafikverkets gällande föreskrifter och publikationer om ”ledningsärenden väg”.

Trafikverket tillhandahåller information om avtal, ansökan, tillstånd för anläggning samt frågor och svar på myndighetens webbplats.¹⁰ Myndigheten har även tagit fram en informationsbroschyr om ledningsarbete inom det statliga vägområdet samt en checklista för egenkontroll gällande tillstånd enligt väglagen för ledningsägaren eller dennes ombud.¹¹

När Trafikverket mottagit en komplett ansökan om tillstånd behandlar myndigheten ansökan. Enligt väglagen får handläggningen avseende ärenden om elektroniska kommunikationer enligt huvudregeln ta högst fyra månader.¹²

1.3 Resultat av utredningen om tillståndsprocessen

1.3.1 Det finns en ärendekö som medfört längre handläggningstider

Tillstånd enligt väglagen med Trafikverket som tillståndsgivare har både varit och är eftersökt av bredbandsaktörerna. Från 2016 har antalet ansökningar om att få lägga ledningar i vägnätet ökat med drygt 45 procent.¹³

Den främsta anledningen till att bredbandsaktörer önskar få tillstånd enligt väglagen för att anlägga bredband är att det är kostnadseffektivt för dem att anlägga bredband i vägområdet där det redan finns en framkomlig väg med tillhörande områden som går att använda för anläggningen. Då behöver inte bredbandsaktörerna använda särskilda fordon för anläggning i till exempel skogsmark. Det kan också vara enklare att få lov att gräva i vägområdet med avseende på natur- och kulturmiljö eftersom det där redan finns miljöpåverkan i form av vägen. Bredbandsinfrastrukturen ligger också säkert i vägområdet i jämförelse med om den ligger utanför detta område. Vid anläggning i

⁸ Även kommuner är väghållare enligt väglagen. Hinder har inte identifierats i dessa tillståndsprocesser.

⁹ Se ABSF09.

¹⁰ <https://www.trafikverket.se/tjanster/ansok-om/tillstand/ansok-om-ledningsarenden/Ansok-om-ledningsarenden-inom-vagområdet/>.

¹¹

https://www.trafikverket.se/TrvSeFiler/Blanketter_mallar_styrande/Ledningsarenden/TMALL_0347_ledningsagarens egenkontroll.pdf.

¹² Väglagen (1971:948), § 44.

¹³ Underlag från Trafikverket, aktbilaga 83.

vägområdet föreligger till exempel en mindre risk för att fibern grävs av eller att den skadas på annat sätt på grund av att marken brukas.

En annan anledning till det stora antalet tillståndsansökningar är att varje åtgärd i vägområdet kräver ett separat tillstånd från Trafikverket, oavsett om det är en återkommande och enklare åtgärd (som t.ex. att öppna brunnar för att efteransluta bredbandskunder) eller en ny och mer komplicerad åtgärd (såsom till exempel nyanläggning av fiber längs med en större väg).¹⁴

Det har sedan en tid varit känt för Trafikverket att det stora antalet ansökningar om tillstånd gällande anläggning av bredband kommer att bestå även framöver. IT&Telekomföretagen har försett Trafikverket med en uppskattning av behovet av tillstånd för kommande bredbandsutbyggnad under de närmsta två åren.¹⁵

Trafikverket har under våren 2017 anställt tio nya handläggare och under hösten 2017 upphandlat konsulter motsvarande 26 årsarbetskrafter för handläggning. Myndigheten har också rekryterat ett antal chefer och samordnare för att möta bredbandsbranschens behov av tillstånd för att anlägga bredbandsinfrastruktur.¹⁶ Arbetet med att utöka handläggningsresurserna har fortsatt under 2018.¹⁷

Handläggningstiderna, som tidvis överstigit den lagstadgade tiden på fyra månader, har skapat frustration och misstro både hos aktörer som anlägger bredband och de myndigheter som beslutar om bredbandsstöd.¹⁸ Detta ska ses mot bakgrund av att handläggningstiden för några år sedan endast var omkring en månad.¹⁹

IT&Telekomföretagen uppskattar att antalet bredbandsanslutningar som inte har kunnat etableras under 2017 på grund av Trafikverkets långa handläggningstider uppgår till 15 000.²⁰ De bedömer också att kostnaderna för att anlägga bredband på landsbygden har ökat med fem procent under 2017 med anledning av den nuvarande tillståndssituationen.

Trafikverket har efterlyst regionala prognoser över kommande bredbandsutbyggnad från bredbandsaktörer och bredbandskoordinatorer.²¹ Bredbandskoordinatorerna har framfört att de har god överblick över utbyggnadsaktiviteterna och har angett att bredbandsutbyggnaden kommer att fortsätta i stor skala under 2018.

¹⁴ Undantag från tillståndsplikt finns vid akuta ärenden.

¹⁵ Uppgifter från IT&Telekomföretagen i skrivelse till PTS daterad 17 oktober 2017.

¹⁶ Underlag från Trafikverket, aktbilaga 83.

¹⁷ Anteckningar från möte i Kvalitetsrådet 18 december 2017, dnr 18-864.

¹⁸ Se anteckningar från dialogmöte 22 november 2017, aktbilaga 85.

¹⁹ Trafikverkets presentation vid GD-möte mellan Trafikverket och PTS i juni 2017.

²⁰ Skrivelse från IT&Telekomföretagen 17 oktober 2017, aktbilaga 50.

²¹ Bl.a. vid branschgemensamt dialogmöte 22 november 2017.

Trafikverket har fram till februari 2018 tillämpat ett system där ärenden handläggs i turordning efter när de kommit in till myndigheten. I februari införde myndigheten en ”snabbkassa” som innebär att enkla tillståndsärenden ges förtur.²² Enligt myndighetens uppskattning rör det sig om cirka 10 procent av den totala ärendemängden som utgörs av enkla ärenden.²³ Utöver ”snabbkassan” sorterar Trafikverket sedan hösten 2017 öppnade ärenden i fyra underkategorier - nya, befintliga, kompletta och ej kompletta.²⁴

Trafikverket hade i april 2018 en kö på 2 900 öppnade ärenden gällande tillstånd enligt väglagen, varav cirka 80 procent uppges utgöra bredbandsärenden.²⁵ Handläggningstiden är för närvarande två månader och 3 dagar för akuta ärenden, två månader och 12 dagar för befintliga ärenden och fyra månader för nya ärenden. Myndigheten hade också 419 öppnade ärenden gällande tillstånd för att anlägga bredband längs järnväg.²⁶ Kötiden var vid samma tidpunkt fyra respektive sex månader och 4 dagar avseende sådan förläggning.

1.3.2 Bredbandsaktörer ser behov av ökad transparens

Flera bredbandsaktörer har uttryckt att bristen på transparens i Trafikverkets tillståndsprocess är ett problem. Enligt dessa aktörer går en handläggningstid på några månader att hantera men det förutsätter att ärendets status tydligt framgår. Att få en tydlig bild av ärendets status underlättar bland annat bredbandsaktörernas planering. Enligt Trafikverket medger dock inte myndighetens ärendehanteringssystem att bredbandsaktörerna ser ärendets handläggningsstatus.²⁷ Vissa resurser uppges av aktörerna vara knappa, exempelvis grävmaskinister, och efterfrågas på flera ställen samtidigt. En god planering krävs därför för att kunna genomföra en etablering.

1.3.3 Informations- och kunskapsbrist

Trafikverket anger att det bland vissa bredbandsaktörer finns brister i den egenkontroll som genomförs inför ansökan om tillstånd. Detta har inneburit att många ansökningar lämnats in där uppgifterna inte har varit kompletta och därför behövt kompletteras med de uppgifter som saknats.²⁸ Ansökningar har också lämnats in som syftat till att utgöra ”platshållare” i den ärendekö som bildats.

Enligt Trafikverket har det skett en förbättring hos bredbandsaktörerna i fråga om att lämna in kompletta ansökningar. Vid halvårsskiftet 2017 var hälften av ansökningarna kompletta mot tidigare endast en femtedel.²⁹ Förbättringen är

²² Se handlingsplan som överenskommit mellan IT&Telekomföretagen och Trafikverket i mars 2018, aktbilaga 142.

²³ Underlag från Trafikverket, aktbilaga 78.

²⁴ Anteckningar från dialogmöte 22 november 2017, aktbilaga 85.

²⁵ Underlag från Trafikverket, aktbilaga 157.

²⁶ Enligt uppgift från möte i Kvalitetsrådet, 13 mars 2018, se anteckningar i ärende med dnr 18-864.

²⁷ Tjänsteanteckning från möte med Trafikverket 6 december 2017, aktbilaga 81.

²⁸ Underlag från Trafikverket, aktbilaga 73.

²⁹ Trafikverkets presentation vid GD-möte mellan Trafikverket och PTS i juni 2017.

troligtvis en följd av att Trafikverket har haft dialog med flera branschaktörer under hösten 2016 och våren 2017, utvecklat informationen på sin webbplats, samt tagit fram en broschyr och en webbutbildning.³⁰

Eftersom flera bredbandsaktörer använder sig av ombud (ofta entreprenörer) vid tillståndsansökan är det viktigt att nödvändig information och kunskap om tillstånd och tillståndsansökan når även dessa aktörer. Bredbandsaktörerna har ett ansvar att se till att så sker.

PTS konstaterar att tillståndsansökningarna gällande bredbandsanläggning i viss utsträckning har bristande kvalitet i fråga om projekteringsunderlag, vilket sannolikt har följande orsaker:³¹

- Det saknas en entydig, branschgemensam, beskrivning av hur en projektering för anläggning av fiberbredband ska utföras eller vad ett projekteringsunderlag för en sådan anläggning ska innehålla.³² ”Robust fiber” innehåller dock en del underlag om projektering och anger bland annat som minimikrav för markundersökning att området där fiber ska anläggas ska besiktigas genom syn på plats.³³
- Bredbandsaktörer och deras entreprenörer har delvis bristande kunskap om projektering. Det finns enligt Trafikverket dock även goda exempel på bra projekteringsunderlag i inkomna ansökningar från bredbandsaktörer och entreprenörer. Trafikverket ger exempel på hur en ansökan kan se ut på myndighetens hemsida. PTS och branschens aktörer har efterlyst ytterligare och tydligare redogörelser för vad som utgör ett bra exempel på en tillståndsansökan med god kvalitet, medräknat krav på projektering.
- Det saknas tydliga riktlinjer från Trafikverket om hur en projektering som ska utgöra underlag för en tillståndsansökan enligt väglagen ska utföras och vad projekteringsunderlaget ska innehålla. Trafikverket uppger att det oftast krävs undersökning på plats (markundersökning) för att projekteringen ska hålla tillräckligt god kvalitet. Att enbart använda sig av kartor, eller till exempel Google Maps-bilder, är oftast inte tillräckligt.
- Bredbandsutbyggnaden har över tid förskjutits från större till mindre länsvägar, främst på landsbygden. Detta innebär att projekteringen har blivit mer komplicerad både ur bredbandsaktörernas och Trafikverkets synvinkel (se 1.1). PTS har efterfrågat underlag från Trafikverket gällande

³⁰ Trafikverkets presentation vid GD-möte mellan Trafikverket och PTS i juni 2017.

³¹ Se tjänsteanteckningar från möten med Trafikverket 9 november respektive 6 december 2017, aktbilagorna 76 och 81, anteckningar från dialogmöte 22 november 2017, aktbilaga 85 samt underlag från Trafikverket, aktbilaga 83.

³² Utförandet av en projektering varierar i branschen. Det förekommer att såväl kartor, exempelvis från Google Maps, används likväl som fotografering och filmning med drönare. Det saknas vidare en tydlig definition av begreppet projektering och vad som inryms i en förprojektering respektive en detaljprojektering etc. Olika tillståndsgivande myndigheter använder olika begrepp för den projektering och det projekteringsunderlag som de efterfrågat i tillståndsgivningen.

³³ https://robustfiber.se/dokument/V1_1/3.ARF_Bilaga2_Robusta_nat_v1_1_1.pdf.

hur många vägar det finns där det kan vara problem med att anlägga bredband, men myndigheten har uppgett att det inte finns en sådan kartläggning att tillgå.³⁴

- Det råder brist på tillgänglig projekteringskompetens för bredbandsaktörerna på grund av den omfattande bredbandsutbyggnaden.

1.3.4 Felanläggning och anläggning utan tillstånd

Vissa bredbandsaktörer har utfört felanläggningar i förhållande till de tillstånd som ges av Trafikverket.³⁵ Det har även hänt att bredbandsaktörer etablerar fibernät utan tillstånd. Detta utgör ett problem för Trafikverket som har till uppgift att förvalta vägkapitalet. Att Trafikverket måste bedriva tillsyn över sina tilldelade beslut, samt det föreliggande vägkapitalet, tar resurser i anspråk som annars hade kunnat användas till att pröva tillståndsansökningar avseende bredbandsanläggning.

I november 2017 inrapporterades 20 felanläggningar och 22 anläggningar utan tillstånd.³⁶ Det finns en osäkerhet kring hur stora problemen är med felanläggning, respektive anläggning utan tillstånd avseende bredbandsinfrastruktur eftersom det inte finns någon systematisk inrapportering. Förekomsten av felanläggningar och anläggningar utan tillstånd innebär dock en förhöjd verksamhetsrisk för Trafikverket. Sådana anläggningar innebär också problem utifrån perspektivet ”Robust fiber”, bland annat på grund av att fiberledningar kan ligga ytligt med risk för avgrävningar och andra skador i samband med vägarbeten.

1.3.5 Genomförda och pågående aktiviteter för att effektivisera tillståndprocessen

2017

Trafikverket har under 2017 vidtagit ett antal åtgärder för att underlätta för bredbandsaktörer att ansöka om tillstånd och därigenom effektivisera tillståndprocessen. Trafikverket har bland annat utvecklat myndighetens externa information för tillståndsansökningar och tagit fram en webbutbildning. Myndigheten har uppgett att de även fortsatt kommer att utveckla den externa informationen efter input från dialogmötet och mötena i Kvalitetsrådet.³⁷

Trafikverket har under 2017 också sett över myndighetens interna rutiner gällande tillstånd enligt väglagen.³⁸ Bland annat har interna vägledningarna uppdaterats och möjliga flaskhalsar identifierats, till exempel specialister och bygglidare. Resurser har också säkrats för att myndigheten ska kunna anställa ytterligare personal i syfte att undvika ärendeanhopning. I arbetet med att se

³⁴ Underlag från Trafikverket, aktbilaga 78.

³⁵ Underlag från Trafikverket, aktbilaga 83.

³⁶ Underlag från Trafikverket, aktbilaga 78.

³⁷ Tjänsteanteckning från möte med Trafikverket 6 december 2017, aktbilaga 81.

³⁸ Tjänsteanteckning från möte med Trafikverket 9 november 2017, aktbilaga 76.

över interna processer har också ingått att utveckla rutiner för att hantera felanläggning och anläggning utan tillstånd.³⁹

Trafikverket har under hösten 2017 också startat upp ett projekt för att kunna hantera tillstånd enligt väglagen och godkännande av trafikanordningsplaner i ett och samma ärende i syfte att korta den totala tiden för tillståndsprocessen.⁴⁰

2018

Vid ett dialogmöte i november 2017 efterfrågades en fortsatt dialog av både bredbandsbranschens aktörer och Trafikverket. PTS inrättade därför ett Kvalitetsråd för att systematiskt kunna utbyta erfarenheter och lärdomar mellan de som ansöker om tillstånd och de som hanterar ansökningarna.⁴¹ Syftet med Kvalitetsrådet har varit att diskutera hur alla aktörer kan bidra till att göra hanteringen av tillstånd enligt väglagen så smidig och effektiv som möjligt. Tre möten har genomförts i Kvalitetsrådet.

Inom ramen för Kvalitetsrådet har identifierats att det kommer bli svårt att anlägga fiber längs Sveriges länsvägar enligt Trafikverkets nuvarande principer. Detta är ett hinder som behöver adresseras för att möjliggöra den fortsatta bredbandsutbyggnaden i Sverige (se 1.1). Problematiken kring anläggning av bredband i vägområdet och vilka avvägningar som bör göras mellan å ena sidan vägarnas säkerhet och kvalitet och å andra sidan behovet av bredband kommer inte att kunna lösas i dialogform inom ramen för Kvalitetsrådet. PTS har därför beslutat att pausa dialogen i Kvalitetsrådet och lyfta frågan till regeringen.

Vid sidan av möten i Kvalitetsrådet har IT&Telekomföretagen och Trafikverket i en bilateral branschdialog enats om en handlingsplan för att korta handläggningstider för tillstånd enligt väglagen avseende bredbandsetablering till 3 månader samt få bort ärendekön.⁴²

Huvuddragen i handlingsplanen är att Trafikverket, genom bland annat resursförstärkning och informations- och utbildningsaktiviteter för såväl marknadens aktörer som för sina egna tillståndshandläggare, ska åstadkomma en jämn och rättssäker handläggning. Detta ska också säkerställa en handläggningstid på högst tre månader. Enkla ärenden ska handläggas ännu snabbare genom förtur.

Bredbandsaktörerna ska enligt handlingsplanen ta ett tydligare ansvar för att de och deras entreprenörer har kunskap om tillståndsansökan enligt väglagen, bland annat om Trafikverkets publikation ”Arbete på väg”. Bredbandsaktörerna ska också inrätta en kontaktfunktion (”Single Point of Contact”) med helhetsansvar för varje bolags samtliga tillståndsansökningar i syfte att nå

³⁹ Underlag från Trafikverket, aktbilaga 83 samt anteckningar i ärende med dnr 18-864.

⁴⁰ Underlag från Trafikverket, aktbilaga 83.

⁴¹ Se ärende med dnr 18-864.

⁴² Handlingsplan som överenskommits mellan IT&Telekomföretagen och Trafikverket i mars 2018, aktbilaga 142.

enhetlighet. Bolagen åtar sig också att kvartalsvis leverera prognoser över ansökningsvolymerna och aktivt verka för efterlevnad av tillstånd och kvalitet i ansökningar, i både bredbandsaktörs- och entreprenörsledet.

Eftersom arbetet med att korta handläggningstiderna resulterat i en handlingsplan mellan IT&Telekomföretagen och Trafikverket lämnar inte PTS några förslag i detta avseende.

1.4 PTS slutsatser och förslag

Trafikverket har en nyckelroll avseende att skapa förutsättningar för bredbandsutveckling på landsbygden, genom att bredbandsinfrastruktur kan anläggas på ett kostnadseffektivt och säkert sätt i vägområdet.

1. PTS föreslår att regeringen ger Trafikverket ett övergripande uppdrag i regleringsbrevet att främja bredbandsutbyggnaden i Sverige.

I uppdraget bör ingå att samverka med och inhämta synpunkter från aktörer som efterfrågar elektroniska kommunikationer och som vill etablera infrastruktur i vägområdet samt med andra myndigheter och ”Robust fibers” förvaltningsråd.

2. PTS föreslår att regeringen ger Trafikverket i uppdrag att utreda och senast den [] 2018 redovisa förslag till hur bredbandsaktörer och deras entreprenörer kostnadseffektivt och säkert kan anlägga bredbandsinfrastruktur i vägområdet i mindre vägar på landsbygden (länsvägar).

Förslaget inbegriper bland annat att utreda användning av olika anläggningstekniker och anläggning i andra delar av vägområdet än ytterslänt.⁴³ PTS vill påtala vikten av en skyndsam hantering och att Trafikverkets utredning är klar tidig höst 2018 för att förslagen i utredningen ska kunna implementeras i god tid innan grävsäsongen 2019.

PTS har den 6 april 2018 remitterat ett underlag om delredovisning av processen för Tillstånd enligt väglagen till Trafikverket. Trafikverket har återkommit med reviderade uppgifter från myndighetens faktagranskning vilka har inarbetats i denna promemoria.

⁴³ I utkast till slutrapport daterad den 16 april 2018 som remitterats till PTS samrådsparter enligt uppdraget samt till IT&Telekomföretagen föreslår PTS att en särskild studie genomförs om nya anläggningstekniker som kan utgöra underlag för Trafikverkets utredning enligt förslag 2.